

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Ügyiratszám: SZ/NEO/00278-1/2025

Hiv. szám: 8360/64091-1/2025

Ügyintéző: Adorján István

Melléklet: -

Telefon: 42/508-460

Tárgy: Felhívás a szőlő arany színű
sárgulás fitoplazma és rovar
vektora miatt

F E L H Í V Á S

A Szabolcs- Szatmár- Bereg Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Növényegészségügyi Osztálya (a továbbiakban: *növényegészségügyi hatóság*) felhívja a vármegye területén lévő szőlősgazdák figyelmét, hogy Magyarország több vármegyében is megjelent és laboratóriumi vizsgálat is megerősítette a szőlő arany színű sárgaság (*Grapevine flavescence dorée phytoplasma*) zárlati károsító jelenlétét.

A Növényegészségügyi hatóság figyelmet fordít a fertőzést terjesztő **amerikai szőlőkabóca** (*Scaphoides titanus*) megjelenésére. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében az elmúlt 3 évben nem érkezett jelzés a rovar megtalálásáról, azonban Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében már észlelték a kabóca lárvakelését.

Európa néhány országában évtizedek óta, nyugati és déli szomszédainknál több éve jelen van. Hazánkban 2013 augusztusában észlelte először a kórokozót a Zala Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága Lenti város határában. Tekintettel arra, hogy a szőlő arany színű sárgaság betegség az elmúlt években az országban egyre több helyen kerül azonosításra, fontos felhívni a gazdálkodók figyelmét a felderítés kiemelt jelentőségére, illetve a várható következményekre.

Amennyiben a laborvizsgálat igazolja a fertőzés tényét, a Növényegészségügyi hatóság a fertőzött tőkék határaitól számított 1 km sugarú körben fertőzött területet, annak szélétől pedig 3 km sugarú puffer zónákat (a továbbiakban együtt: körülhatárolt terület) jelöl ki. A körülhatárolt területen **KÖTELEZŐ**, a többi szőlő ültetvényben pedig ajánlott a **rovarölő szeres védekezés** elvégzése a károsító terjedésének megakadályozása érdekében.

Milyen növények esetében jelent kockázatot?

Az európai szőlő szinte mindegyik fajtája fogékony a betegségre, különösen a Chardonnay, valamint a Cabernet sauvignon, a Sauvignon blanc, a Pinot noir és az Olaszrizling. Az amerikai alanyfajtákat többnyire tünetmentesen fertőzi.

Az erdei iszalag ugyan nem haszonnövény, azonban képes a fertőzés fenntartására, ezért nem kívánatos a jelenléte a szőlőültetvények közelében.

Miért jelent veszélyt?

Az aranyszínű sárgaságot okozó FD fitoplazma a szőlő egyik legveszélyesebb kórokozója. A fertőzés következtében a szőlőtőkék terméshozama **20-50 %-kal csökkenhet**, a megfertőződött növények száma **évente megtízszereződhet**. A fitoplazma emberi **egészségre nem jelent veszélyt**.

Hogyan terjed?

Az aranyszínű sárgaságot okozó fitoplazma a fertőzött növény hancsrészában él, önállóan és mechanikai úton továbbterjedésre nem képes. Új területekre és ültetvényekbe elsősorban fertőzött szaporítóanyaggal kerülhet. Továbbterjedésében jelentős szerepet játszik fő vektora, az amerikai szőlőkabóca. A rovar testében felszaporodó kórokozó a vektor szívogatásával kerül át az egészséges növényekbe.

Hogyan fékezhető meg a terjedése?

A betegség elleni védekezéshez jelenleg nem áll rendelkezésre megfelelő növényvédő szeres eljárás, terjedése azonban megállítható, fő vektora, az amerikai szőlőkabóca (*Scaphoideus titanus*) elleni kezelésekkal. Ahol ez nem megoldott, a tőkék 80-100 %-a is megfertőződhet a fitoplazmával, fogékony fajták esetében néhány év leforgása alatt ki is pusztulhatnak.

Hogyan ismerjük fel és milyen tünetek utalnak a jelenlétére?

A beteg szőlőtőke fejlődése már tavasztól visszamarad, néha hajtások sem képződnek. A fogékony fajtáknál a fásodás elmarad, a vessző elvékonyodik és gumiszerűvé válik. Ha a tőke a tenyészidő során később fertőződik, a megindult fásodás megáll.

A hajtásokon az első, enyhe sodródást mutató levelek a nyár közepén jelennek meg. A tünetek fokozatosan erősödnek, és kialakul a betegségre jellemző, levél fonáka felé történő, háromszög alakú sodródás. A napnak kitett levélrészekben a fehér bogyójú fajtáknál a levéllemez részleges vagy teljes sárgulása, kék bogyójú fajtáknál vörösödése figyelhető meg. Mindkét esetben a levélfelület fémes színezetet kaphat.

Augusztus és szeptember hónapokban a főerek mentén krémsárga foltok jelennek meg, amelyek fokozatosan terjednek a levélfelületen, végül a teljes levél elszárad. Az így elhalt, megkeményedett levelek ősszel később hullanak le, mint az egészségesek. Télen a be nem érett vesszők elfeketednek és elpusztulnak. A következő tavasszal a megmaradt rügyekből keletkező virágzat leszárad, kevesebb fürt képződik. Késői fertőzés esetén a bogyók zsugorodnak, megbarnulnak, rossz ízűvé válnak.

Mit tehet a termelő a terjedés megakadályozása érdekében?

Megelőzés:

- Felderítés – az állomány megfigyelése, esetleg sárga ragacs lap kihelyezése (csapdázás);
- Telepítéshez kizárólag hatósággal ellenőrzött, minőségtanúsított szőlő szaporítóanyag felhasználása;
- Növényvédelmi eljárásokkal csökkenteni a károsítók áttelelésének lehetőségét pl.: olajtartalmú készítményekkel;
- A rendszeres rovarölőszerek alkalmazása a kabócák ellen is hatásos;
- Az erdei iszalg (*Clematis vitalba*) gyomnövény eltávolítása az ültetvényen.

Gyanú esetén:

Mivel az élelmiszerlánc-biztonsági törvény szerint bejelentési kötelezettség alá tartozik, amint felmerül a gyanú a szőlő aranszínű sárgaság betegség megjelenéséről, értesíteni szükséges a Növényegészségügyi hatóságot.

A hatóság felügyelői elvégzik a szemlét és adott esetben a hatósági mintavételezést is. Amennyiben a laborvizsgálat megerősíti a fertőzés tényét, a kötelező zárlati intézkedésekről és teendőkről a Növényegészségügyi hatóság tájékoztatja az érintetteket.

A bejelentés az alábbi elérhetőségeken történhet:

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal

Agrárügyi Főosztály **Növényegészségügyi Osztály**

Cím: 4400 Nyíregyháza, Kótaji út 33.

Központi telefon: 06-42 508-460

Központi e-mail: novenyegeszsegugy@szabolcs.gov.hu

Az agrár-környezetvédelmi programban részt vevő gazdálkodók a pályázati felhívás részletszabályait tartalmazó 2.b mellékletének 2.1 pontja szerinti jelen védekezési felhívás szerinti, a Nemzeti Irányító Hatóság által közleményben közétett nem, vagy csak korlátozással használható növényvédő szert is felhasználhatnak a körülhatárolt területen belül. Az ilyen felhasználás vis maior eseménynek minősül, amely elismertetése a Nemzeti Kifizető Ügynökségnél szükséges. A vis maior elismerése iránti kérelmet és annak bekövetkezését igazoló dokumentumokat az elektronikus kapcsolattartás szabályai szerint a kérelem benyújtására szolgáló felületen keresztül kell benyújtania a kedvezményezettnek.

Az agrár-ökológiai programban pedig a méhekre veszélyes szerek használati tilalma ültetvényekben gyakorlatot választóknak az engedélyokirat alapján méhekre kifejezetten vagy mérsékelten veszélyes, illetve kockázatos besorolású készítmények használata tilos.

A betegség és a rovar vektor vonatkozásában további tájékozódáshoz használható képekkel illusztrált információs anyagok elérhetőek a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal alábbi felületén:

<https://portal.nebih.gov.hu/-/a-szolo-legpusztitobb-fitoplazmas-betegsege-az-aranszinu-sargasag-grapevine-flavescence-doree-fd->

Kelt: Nyíregyháza, *elektronikus időbélyegző szerint*

Román István

főispán

nevében és megbízásából

Páll Péter

növényegészségügyi osztályvezető